

pokoravati u vojničkim poslovima. No rješenje kralja Rudolfa nije bilo po čudi hrvatskim staležima, ali s obzirom na veliku nevolju ipak izjavi hrvatski sabor (15. jula 1578. u Zagrebu), da ga prima na znanje, ali uz dodatak, „da prejasni nadvojvoda (Karlo) mora s gospodinom banom Hrvatske i Slavonije takav sporazum gojiti, da se ne dogodi što god nepodobno i slobodi kraljevstva protivno“, jer se „naš gospodin ban ne će nikako podvrći drugomu kojemu kapetanu protiv ugleda banskoga i naše vjekovite slobode.“ Odmah potom odluči se nadvojvoda Karlo na vojnu protiv bosanskih Turaka; ali vojsku, koju su vodili koruški zemaljski kapetan Juraj Khevenhüller s novim banom Krstom Ungnadom (1578—1583), porazi Ferhadpaša. Posljedica te nesrećne vojne bijaše, da se obrambena linija trajno pomakla od Une na Kupu, a jedini Bihać još je i dalje ostao u hrvatskim rukama kao osamljen otok u turskom moru. Sada odredi nadvojvoda Karlo, da se ima na obranu preostale Hrvatske sagraditi jaka tvrđava. Hrvatski su staleži htjeli, da se ona podigne bliže Sisku na donjoj Kupi; no nadvojvodini su savjetnici izabrali kao zgodnije mjesto kut između ušća Korane i Mrežnice uz Kupu. Od knezova Zrinskih otkupljeno je zemljište, koje je pripadalo gradu Dubovcu, a onda se 13. jula 1579. započelo zidanje grada Karlovca¹; značajno je, da je u temelje stavljeno devet stotina turskih lubanja. Izgradnjom Karlovca dobila je hrvatska Krajina stalno sjelo za svoga generala, dok je Varaždin bio sjelo generala za slavonsku Krajinu. Tako se dakle uze pod kraj XVI. vijeka stvarati na hrvatskom zemljištu nov politički teritorij, izuzet ispod banske vlasti i sabora.

Banovi Krsto Ungnad i Tomo Erdödy. Izgradnja Karlovca u prvi je čas učinila kraj turskim provalama; no dobra Turci opet stanu napadati hrvatsku zemlju do Pokuplja i Turopolja. Tome pak ban Krsto Ungnad nije mogao pomoći, jer je njegov položaj postajao iz dana u dan sve teži, budući da je došao u žestoku opreku ne samo s nekim velikašima, nego i s gradom Zagrebom, kojega je građanima znao dobaciti, da on „nije samo njihov ban i kapetan, nego i kralj.“ Dostojno je došao ban u sukob i s nekim krajiškim časnicima i vojvodama svoje banske vojske, tako da mu je sav ugled pao. U takim se prilikama konačno zahvali na banskoj časti, a nato imenova kralj

¹ U čast nadvojvodinu prozvan je grad Karlstadt, lat. Carlostadium, ali ga Hrvati još tada (potkraj XVI. vijeka) nazivahu Karlovcem.